

Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Yaşantı Odaklı Yabancı Dil Edinimi Programının İngilizce Öğrenimine Etkisinin İncelenmesi

Banu Uslu ¹

Öz

Bu araştırma ile okul öncesi dönemde yabancı dil eğitimi süreçleriyle ilk defa karşı karşıya kalan 50-74 aylık çocuklara yönelik uygulanan Yaşantı Odaklı Yabancı Dil Edinimi Programının (YOYDEP) İngilizce öğrenmeye ve kalıcılığa etkisi incelenmiştir. Ayrıca gerçekleştirilen uygulamaların çocukların İngilizce öğrenmelerindeki etkileri öğretmen ve ebeveynlerin gözlem ve görüşlerinden yola çıkarak betimlenmeye çalışılmıştır. Karma yöntemle gerçekleştirilen araştırmanın nicel boyutunda tek grup öntest-sontest deneme modeli, nitel boyutunda ise olgubilim (fenomenoloji) araştırması deseni kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formu ile elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Nicel ölçme aracı olarak Yaşantı Odaklı Yabancı Dil Edinimi Ölçeği (YOYDEÖ) deneysel işlemin öncesinde, sonrasında ve kalıcılık testi olarak 2016-2017 Bahar döneminde 3 kez uygulanmıştır. Ayrıca anasınıfındaki çocukların öğretmen ve ebeveynleriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yaşantı odaklı yabancı dil edinimi uygulamalarının çocukların dil edinimlerinde etkili olduğu gözlenmiştir. Araştırmanın nitel verilerinin analiziyle elde edilen sonuçlara göre “Yabancı dilde aktif olma”, “Yabancı dile yönelik olumlu tutum”, “Öğrendiklerini transfer” ve “Öğrendiklerini paylaşma” temaları çocukların yabancı dili öğrenme sürecinde ortak olarak gözlenen ve ifade edilen temalardır. Bununla birlikte öğretmen ve velilerin ifadelerine göre anasınıfında öğrenim gören çocuklar dili kullanmaya uyum sağlama, dilde özgüvene sahip olma, kendini ifade etme ve telaffuz açısından kısmen sorunlar yaşamışlardır.

Anahtar Kelimeler

Okul Öncesi Eğitim
İngilizce
Yaşantı Odaklı Yabancı Dil Ölçeği
Yabancı Dil Programı

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 30.11.2017
Kabul Tarihi: 07.05.2018
Elektronik Yayın Tarihi: 10.07.2018

DOI: 10.15390/EB.2018.7651

¹ Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Türkiye, banuuslu@gmail.com

Giriş

Çocuk psikolojisi veya gelişim psikolojisi alanında çalışanlar, dil kazanımını, çocuğun gelişimi açısından “dil gelişimi” olarak ele alıp, gelişimin diğer yönleriyle etkileşimi içerisinde incelemektedirler (Yapıcı, 2004). Çocukların erken yaşta ikinci bir dille karşılaşmalarına bağlı olarak yabancı dil öğreniminde daha başarılı oldukları ve dilde ustalaştıkları oldukça yaygın bir inançtır. Sayısız araştırma (Asher ve García, 1969; Kuhl, 2001; Sparks ve Ganschow, 1991) ikinci bir dili anadili gibi konuşma açısından, dile çok küçük yaşta maruz kalmadıkları için yetişkinlerin dezavantajlı olduğundan bahsetmektedir (Gass ve Selinker, 1994).

Çocukların ikinci dil edinimi süreçlerinde ise çok sayıda faktörün etkisinden söz edilebilir. Bu konuda literatür incelendiğinde, yaş, cinsiyet, sosyal mesafe, sosyo-ekonomik durum, anadilde yetkinlik, anne baba eğitim durumu, zihinsel ve psikolojik faktörler ile çok sayıda çevresel faktör bu süreçte belirleyici bir rol oynamaktadır (Demirel vd., 2001).

Weeks (1979) bütün normal gelişim gösteren çocukların normal bir çevrede konuşmayı öğrendiklerini ve dilin asıl amacının iletişim olduğunu vurgulamıştır. Dil girdileri çocuğun yaşama bakış açısını etkiler. Bu nedenle çocuğun Türkçe’yi öğrenirken İngilizce’yi de öğrenebilmesi için çevresinde her iki dili de duyması, anlaması ve her ikisinde de iletişime geçebilmesi gerekmektedir. Sosyal ortamlar oluşturulması hem anadilin hem de yabancı dilin gelişimi için önemlidir (Yazıcı ve Temel, 2011). Çok küçük yaşlardaki çocukların öğrendiklerini aktifleştireceği bir yabancı dil ortamının olmaması, erken yaşlarda bu konuda verilecek çabayı boşa çıkaracaktır. Okul öncesi dönemde çocuğun İngilizce’yi duyabileceği, bununla ilgili etkinlikler yapabileceği ve kendisine rehber olabilecek birine ihtiyacı vardır. Erken çocukluk eğitiminden faydalanma yaşının çocuktan çocuğa değişiklik gösterdiği ülkemizde çocuğun anadilini kullanmada ustalığa eriştiği yaş hem yurt dışı hem de yurt içi araştırmalarla ortak bir noktada buluşmuştur. Üç yaşından sonra çocukların dil gelişimleri yetişkinlerinkine benzemektedir (Templin, 1957); dil ediniminde 3-4 yaş temel dil becerilerinin edinildiği ve dilbilgisi kurallarının ayırt edildiği yaşlardır (Topbaş, 2006). O halde 4 yaş doldurduktan (48 ay) sonra çocuğun anadilinin yanında ikinci bir yabancı dil olarak İngilizce’yi öğrenmesi için gereken dil tecrübesinin kazanıldığından ve yabancı dil öğretiminde bu tecrübenin çocuğa sağlayacağı avantajlardan söz etmek mümkündür. Bu nedenle bu çalışmada ikinci bir dilin anadil üzerinde oluşabilecek olumsuz etkilerini önlemek adına yaş, araştırmaya dâhil edilen çocukları belirlemede önemli bir değişken olmuştur ve katılan en küçük çocuğun yaşı 4 yaş 2 ay (50 ay) ve en büyük çocuğun yaşı ise 6 yaş 2 ay (74) olarak belirlenmiştir.

Yapılan çalışmalar sosyoekonomik durumdaki farklıların dil gelişimi üzerinde anlamlı etkisinden söz etmektedir. İlk yılda çok belli olmasa da yaş arttıkça bu faktörün etkisi de artmaktadır. Dilin üretimi davranışın bir boyutu olduğundan dil, içinde bulunduğu sosyal çevreden büyük ölçüde etkilenmektedir (Keklik, 2009; Templin, 1957). İngiltere’de yapılan çalışmalara göre yabancı dil yeteneği sosyal sınıf ve anne baba eğitim durumuyla ilişkilidir, özellikle de kelime dağarcığı gelişiminde sosyoekonomik durum oldukça etkin rol oynamaktadır. Hatta kelime dağarcığının yanısıra yabancı dil başarısına da katkıda bulunduğu ifade edilmektedir, çünkü üst sosyal sınıftaki çocuklar aileleriyle yurtdışı seyahatlerinde yabancı dil becerilerini kullanma fırsatları bulmaktadır (Gass ve Selinker, 1994).

Türkiye’de MEB’in yabancı dilin öğretimine başlama yaşıyla ilgili son yıllarda önemli gelişmeler söz konusudur. 2012 yılında, ilköğretim 2. sınıf kademesinden itibaren yabancı dilin zorunlu olarak öğretilmesi kararı alınmıştır. Özel okullarda ise dil dersleri artık anaokulundan itibaren verilmeye başlanmıştır. Tüm bu değişikliklerin nedeni çocukların erken yaşta yabancı dil öğrenmeye başlamanın avantajlarından yararlanmasını sağlamaktır (Bekleyen, 2016). Bununla birlikte okul öncesi döneme yönelik etkili bir yabancı dil öğretim programından söz edilememektedir. Programda hedef dil olarak İngilizce’nin seçilmesi ve ailelerin çocuklarının bu dili öğrenmeleri adına istekliliği ve bu yolda çocuğa sundukları maddi imkânlar okul öncesi dönemde de bu dili ön plana çıkarmıştır.

Okulda öğretilmesi gereken konular gerçek yaşamla ilişkilendirildiğinde eğitim çocuklar için daha anlamlı olacaktır. Hatta gerçek yaşamla örtüşen bir programın çocukların kendilerini duygusal anlamda daha çok sorumluluk sahibi hissetmesine ve onların hem zihinsel hem de sosyal becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Olsen ve Clark, 1975).

Yaşantı odaklı programdan kasıt bireyin çevresiyle etkileşimi sonucu kendisinde kalan izleri temel alarak yeni öğrendiklerini anlamlı kılmaktır. Böylelikle birey sadece var olan bilgilerin üzerine yenilerini ilişkilendirerek kurup öğrenmekle kalmaz aynı zamanda bilginin kalıcılığını da sağlamış olur. Bir şeyin yaşantı olabilmesi için yaşantı eşiğini aşması gerekmektedir. Aksi takdirde öğrenme gerçekleşemez. Öğretme ve öğrenme ortamlarındaki unsurlarla olan etkileşim yaşantı eşiğini aştığı zaman yani yaşantı meydana geldiği zaman öğrenmenin gerçekleşmesi mümkündür (Senemoğlu, 2013). John Dewey'e göre eğitim yaşam boyu süren bir eylemdir. Bu nedenle de yaparak yaşayarak öğrenmek en etkili öğrenmedir (Bender, 2005). YOYDEP' te gerçek hayatın her anı bir eğitim ortamı olarak değerlendirilmiş ve çevredeki herşey de materyal olarak bu eğitime eğlenceli bir şekilde aracılık etmiştir.

Daha önce bu çalışmayı yapan araştırmacı tarafından yabancı dil eğitimi uygulanmakta olan bir özel okulun anasınıflarında yaşantı odaklı öğretim programının etkileri incelenmiştir. Kontrol gruplu deneysel desenle gerçekleştirilen bu araştırmanın sonuçlarına göre YOYDEP uygulanan deneme grubundaki çocukların, MEB yabancı dil eğitimi uygulaması yapılan özel okul kontrol grubundaki çocuklara kıyasla anlamlı derecede yüksek dil edinimi ve kalıcılık puanları elde ettikleri görülmüştür (Uslu, 2017a).

Bu araştırma ile okul öncesi dönemde yabancı dil eğitimi süreçleriyle ilk defa karşı karşıya kalan çocukların İngilizce öğrenme düzeylerindeki gelişim ve bu konuda öğretmen ve ebeveyn gözlem ve görüşlerinden yola çıkarak objektif ve bilimsel bir saptama yapılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla daha önceden Uslu (2017a) tarafından özel okul anasınıflarında uygulanan YOYDEP, bir devlet okulunun ana sınıfındaki çocuklara uygulanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

- Devlet okulundaki ana sınıfı çocuklarının öntest-sontest yabancı dil edinimleri arasında anlamlı fark var mıdır?
- Devlet okulundaki ana sınıfı çocuklarının YOYDEÖ öntest-sontest puanları ile YOYDEÖ kalıcılık puanları arasında anlamlı fark var mıdır?
- Yaşantı odaklı yabancı dil edinimi programı ve çocukların yabancı dili öğrenmeleri konusunda öğretmen ve anne-babalarının görüşleri nelerdir?

Yöntem

Okul öncesi dönemde devlet okulu anasınıflarındaki çocukların yabancı dil edinimlerinin incelendiği bu çalışma karma yöntemle yürütülmüştür. Araştırma modeline ayrıntılı bir şekilde bakıldığında araştırma iki aşamadan oluşan nitel ve nicel yöntemlerin birlikte uygulandığı eşzamanlı karma yöntemle yürütülmüştür (Creswell, 2003). Nitel ve nicel yöntemleri bir arada kullanarak çok sayıda tekniği işe koşmak, ilgili alanda problemleri etkili bir şekilde tespit edebilmeyi, olay ve olguları daha iyi anlamayı sağlamaktadır. Bu modelde nitel ve nicel yaklaşımlar eş zamanlı olarak uygulanarak her iki yaklaşıma da eşit öncelik verilmektedir. Veriler iki yaklaşım çerçevesinde ayrı ayrı toplanır ve analiz edilir. Ancak bu iki yaklaşımla ortaya konan bulgular karma yöntemin ilkelerine uygun olarak bir araya getirilir ve birlikte yorumlanır (Yaman, 2015 s. 183-185). Nicel yöntem olarak çalışma Zayıf Deneysel desenlerden Tek Grup Öntest-Sontest desenindedir. Araştırma kapsamındaki devlet okulunda 50-74 ay yaş grubunda tek bir anasınıfı şubesi olması ve Milli Eğitim devlet okullarında okul öncesinde yabancı dil eğitimi verilmemesi nedeniyle çalışma bir grup üzerinde yürütülmüştür. Bu model, deneme öncesi modellerden biridir. Bu modelde gelişigüzel seçilmiş bir gruba bağımsız değişken uygulanır (Karasar, 2010). Araştırmada uygulanan deneysel desen Tablo 1'de gösterilmiştir. Nitel boyut ise olgubilim (fenomenoloji) araştırmasına dayalı olarak desenlenmiştir. Olgubilim

yöteminde araştırmacı katılımcının kendi kişisel (öznel) tecrübeleri, görüşleri ve algıları ile ilgilenmekte, bireyin olaylara yükledikleri anlamları incelemektedir. Fenomenoloji tanımlayıcı bir araştırmadır. (Akturan ve Esen, 2008). Bu yönüyle yaşantı odaklı yabancı dil eğitiminin etkileri deneme modeli ile test edilmiş, olgu bilim araştırması ile de uygulamalar hakkındaki öğretmen ve veli görüşleri tamamlayıcı bir yaklaşımla ortaya konmaya çalışılmıştır.

Tablo 1. Araştırmada Uygulanan Deneysel Desen

	Öntest	Deneysel İşlem	Sontest	Kalıcılık Testi
G1	T1	X	T2	T3
Devlet Okulu Anasınıfı	YOYDEÖ	Yaşantı Odaklı Yabancı Dil Eğitimi	YOYDEÖ	YOYDEÖ

Bu araştırma deneme ve nitel yaklaşımları bir arada ele alan karma modelle gerçekleştirildiği için araştırma verileri çocuklar ve çocukların velileri ve öğretmenleri olmak üzere iki çalışma grubundan elde edilmiştir.

Çalışma Grubu I

Bu çalışmanın deneme modeliyle gerçekleştirilen boyutunda araştırma grubunu Konya ili Selçuklu ilçesindeki 1 devlet okulunda öğrenim gören 50-74 aylık 18 anasınıfı çocuğu oluşturmaktadır. Karasar'a (2010) göre tek grup öntest-sontest modelinin uygulandığı gruplarda seçkisizlik ve eşleştirme yoktur. Desen tek faktörlü gruplar içi ya da tekrarlı ölçümler deseni olarak da tanımlanabilir. Desende tek gruba ait ön test ve son test değerleri arasındaki farkın anlamlılığı test edilir. Çalışmada kontrol grubunun kullanılmamasının başlıca nedenleri okulda anasınıfı düzeyinde ve bu yaş grubunda tek şubenin olması ve Türkiye'de devlet okullarında okul öncesinde yabancı dil eğitimi verilmemesidir. Bu kapsamda anasınıfında 2016-2017 Bahar döneminde öğrenim gören 18 çocuk, araştırmanın çalışma grubuna alınmıştır. Bu okulun belirlenmesinde okulun altyapısının, sınıfın, öğretmen kadrosunun ve okul ortamının araştırmaya uygun olması, okulun köklü geçmişinin olması ve okuldaki öğretmen ve yöneticilerin araştırmaya ve araştırmacıya destek vermeleri ve bu sayede araştırmanın etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi etkili olmuştur. Araştırma kapsamındaki çocukların yaş ortalaması 66,28±3,38'dir. Anasınıfındaki çocukların 4'ü kız %22,2'si, 14'ü ise erkektir %77,8. Araştırmanın deneme grubundaki çocuklar daha önce hiç yabancı dil eğitimi almamışlardır.

Çalışma Grubu II

Çalışmanın nitel boyutunda deneme uygulamasının yapıldığı sınıftaki çocukların yabancı dili öğrenmeleri ve yaşantı odaklı yabancı dil edinim uygulamaları konusunda öğretmen ve anne-babalarının görüşlerini almak amacıyla tüm anne-babaları nitel araştırma grubuna dâhil edilmeye çalışılmıştır. 20 yıldır sınıf öğretmeni olarak görev yapan 1 bayan öğretmen ve 17'si anne 18'i baba olmak üzere 35 çocuğun velisi araştırmaya dâhil edilmiştir. Sadece deneme grubundaki çocuklardan birinin annesi boşandığı için araştırmaya dâhil edilememiştir.

Tablo 2. YOYDEP Uygulanan Çocukların Ebeveynlerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Anne Eğitim Durumu		Baba Eğitim Durumu	
	-n-	-%-	-n-	-%-
Okur-yazar değil	1	0,06	-	-
İlkokul	6	33,4	7	38,9
Ortaokul	6	33,4	5	27,8
Lise	4	25	3	16,7
Üniversite	-	-	3	16,7

Araştırma kapsamındaki çocukların anne eğitim durumlarının dağılımlarına bakıldığında 1'inin okur-yazar olmadığı (%16,6), 6'sının (%33,4) ilkokul, 6'sının (ortaokul) ve son olarak 4'ünün ise (%25) lise mezunu olduğu görülmüştür. Ağırlıklı olarak devlet okulundaki annelerin ilköğretim düzeyinde eğitim durumuna sahip oldukları görülmüştür. Çocukların baba eğitim durumları incelendiğinde anasınıfındaki çocukların babalarının 7'si (%38,9) ilkokul, 5'i (%27,8) ortaokul, 3'ü (%16,7) lise, 3'ü (%16,7) üniversite mezunudur. Annelerde olduğu gibi babalar da ağırlıklı olarak ilköğretim ve ortaöğretim okullarından mezun olmuşlardır. Devlet okullarındaki ebeveynlerin hiçbirisinin yurtdışı deneyimi yoktur.

Deneysel İşlem

Devlet okulunda anasınıfındaki çocuklara yaşantı odaklı yabancı dil eğitiminin yabancı dil edinimine etkilerinin test edildiği bu çalışmada daha önceden Uslu (2017a) tarafından doktora tezi amaçlı olarak özel okullarda uygulanan YOYDEP deneysel işlem olarak 8 haftalık ve günde 3 saatlik oturumlarla uygulanmıştır. Araştırmanın başlangıcında çocukları YOYDEP'e ve yabancı dile ısındırmak için aynı okulda deney grubu çocuklarına 2 ders oturumu pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamadan sonra daha önceden Uslu (2017b) tarafından doktora tezi amaçlı olarak özel okullarda uygulanan Yaşantı Odaklı Yabancı Dil Edinimi Ölçeği (YOYDEÖ) deney grubundaki çocuklara öntest olarak uygulanmıştır. Öntestin uygulanmasından 1 hafta sonra yaşantı odaklı yabancı dil edinimi programı 8 hafta boyunca devlet okulundaki anasınıfı çocuklarına günlük 3'er saat olarak toplamda 120 saat uygulanmıştır. Bu aşama programı ve ölçeği geliştiren araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş ve bu esnada sınıfın öğretmenini tüm oturumlarda hazır bulunmuştur. Programın uygulanması aşamasında:

Derse girişte: Her gün ders başlangıcında programda 5 dakikalık giriş etkinliği gerçekleştirilmiştir. Derse giriş etkinlikleri olarak dikkat çekme, güdüleme ve ön öğrenmeleri harekete geçirme uygulamaları yapılmıştır. Bu basamakta çocukların gelişim düzeylerine göre yaşantılarında ortaya çıkan basit uyaranlar, sözsüz iletişim teknikleri, 5 duyu organına hitap eden materyaller, eğlenceli oyunlar, merak uyandırıcı sorular, ilginç belirsizlikler, öğretmenin ve çocukların derse gelmeden önce yaşadığı bir sorun (hasta olan ya da derse gelmeyen bir çocuk v.s) ile ilgili paylaşımlar kullanılmıştır. Derse girişte mümkün olduğunca çocuk merkezli aktiviteler gerçekleştirilmiş, önteste tanışılan çocuklara eğitimin ilk gününden itibaren isimleriyle hitap edilmiştir. Bu durum, çocukların dikkatini toplamada etkili olmuş ve derse katılımlarını sağlamıştır. Tüm bu uygulamalar YOYDEP kapsamında ve uygulama ilkeleri çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

Dersin gelişme sürecinde: Çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına dikkat edilerek her çocuğun yaşantısından örnekler yer verilmiştir. Gelişme bölümü etkinliklerinde mümkün oldukça çocuğun kendi yaşantıları ve bildikleri üzerinden giderek derse başlanmıştır. Bu kapsamda ilk saatte çocuklar dile maruz bırakılmıştır ve öğretmen görsel materyaller kullanarak bol bol yabancı dilde konuşmuştur. İkinci saatte ise oyun, bahçe, program için hazırlanan şarkıları dinleme, şarkı söyleme, bu şarkılar eşliğinde dans etme, bireysel ve grup aktivitelerine yer vermiştir. Son saatte ise grup sohbeti, yoğurma maddesi, pastel boya çalışmaları, kâğıt işleri ve artık materyal çalışmaları vb sanat etkinlikleri gibi daha rahatlatıcı etkinlikler yer almıştır. Bu nedenle kısa ve açık yönergeler ile çocuğun yakın çevresindeki her gün gördüğü (Turkish flag, car, ball, toys vb), kullandığı (chair, table, spoon, fork, crayon, coloring pencils, paper) nesnelere ve ihtiyaçları (water, toilet vb) tercih edilmiştir. Soru kelimeleri (What, Where, Who), vücut dili, mimikler ve gerçek objeler (spoon, ball, chair, tissue, vb) sık sık kullanılmıştır. Ayrıca öz bakım becerilerine yönelik etkinlikler programda en çok faydalanılan yaşantılar olmuştur.

Dersin sonuç bölümünde ise özetleme yapılmıştır: Resimli kartlarla birçok kelime tekrar edilmiş, vücut ve mimikler kullanılarak eylemler dikkat çekici ve eğlenceli bir şekilde yeniden

canlandırılmıştır. Çocukların anlayıp anlamadığı ilk başlarda onların Türkçe konuşarak sorduğu sorularla, ilerleyen haftalarda ise tek ya da iki kelimelik kurdukları İngilizce cümlelerle kontrol edilmiştir. Ödev verilmemiştir. Dersin sonunda tüm çocuklara tek tek veda edilmiş ve onlardan gelen tepkiye göre başı okşanmış ya da kucaklanmıştır.

Ders dışında: Her gün sabah ve akşam, WhatsApp ile çocuklara seslenme, bestelenen şarkıları dinletme vb. etkinlikler yapılmıştır. Bu aşamada ebeveynlerin desteği alınmıştır. Öğretmen ve ailelerle her gün programın uygulanması konusunda paylaşımlar, işlenen konularla ilgili gerçek yaşamdan durumlarla etkileşimler sağlanmıştır. *Uygulama süreci sonunda;* geliştirilen YOYDEÖ deney grubundaki çocuklara sontest olarak uygulanmıştır. Sontestin uygulanmasından sonra deneme sürecine katılan çocuklara 3 hafta herhangi bir etkinlik ya da öğretim işlemi yapılmadan üç haftanın bitiminde öğrenilenlerin kalıcılığını ölçmek amacıyla ölçme aracı tekrar uygulanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Yaşantı Odaklı Yabancı Dil Edinim Ölçeği

Bu çalışmada çocukların yabancı dil edinimlerini ölçmek amacıyla YOYDEÖ kullanılmıştır. Okul öncesi dönem YOYDEÖ geçerliğini test etmek için literatür taraması, kapsam geçerliği, yapı geçerliği, uzman görüşleri, bilinen grup geçerliği ve madde analizi tekniklerine başvurulmuştur (Uslu, 2017b).

Türkiye'deki İngilizce eğitim veren okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ve anadili Türkçe olan 54-72 aylık çocuklar araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Araştırmanın evreni çok geniş olduğu ve Türkiye'deki bütün okul öncesi eğitim kurumlarındaki anadili Türkçe olan 54-72 aylık çocukları kapsadığı için araştırma bir çalışma grubu üzerinde yürütülmüştür. Devlet okullarının okul öncesi kurumlarında yabancı dil eğitimi verilmediği için çalışma grubuna Konya ili merkez ilçelerindeki özel okullara devam eden, okul öncesi çocukları alınmıştır. Konya il genelinde 22.712 okul öncesi eğitim alan öğrenci bulunmaktadır. Anadili Türkçe olan 54-72 aylık dönemde yer alan bu öğrencilerin yaklaşık % 90'ı şehir merkezindeki ilçelerde (Selçuklu, Meram, Karatay) öğrenim görmektedir. Ölçeğin pilot uygulamalarında araştırma izinlerinin alınması ve araştırma grubundaki katılımcılara ulaşma kolaylığı düşünülerek Konya ilinde üç ayrı özel okulun okul öncesi bölümünde öğrenim gören 54-72 aylık çocuklar çalışma kapsamına alınmıştır. Anadili Türkçe olan 54-72 aylık çocuklar için Yaşantı Odaklı Dil Edinim Ölçeğinin uygulama çalışmaları için Konya il merkezine bağlı merkez ilçesinde araştırma örnekleme alınacak olan özel okulların anasınıflarından 2015-2016 eğitim-öğretim yılında seçilen toplam 120 çocuk, ölçek geliştirme çalışma grubuna alınmıştır. Öğrencilerin seçilmesinde küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme özel okullardan Konya ili Selçuklu, Meram ve Karatay merkez ilçelerinde okul öncesine devam etmekte olan 54-72 aylar arasındaki çocuklar dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılan çocukların özellikleri araştırmacının hazırladığı kişisel bilgi formuyla elde edilmiştir. Gruba 54-72 aylar arasında gittiği okullarda yabancı dil olarak İngilizce eğitimi alan çocuklar alınmıştır. Örnekleme dâhil olan çocuklara uygulamalar birebir olarak, eğitim gördükleri okulların sınıflarında gerçekleştirilmiştir.

Ölçek toplamda 78 sorunun olduğu 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm "Kendini Tanıma/ Knowing Self" 11 sorudan, ikinci bölüm "Kullanılabilir Kelime Bilgisi/ Useable Vocabulary" 28 sorudan ve üçüncü bölüm "Tanınabilir Kelime Bilgisi/ Recognizable Vocabulary" 39 sorudan oluşmuştur. Alıcı dil becerisinde, gerçek yaşamdan alınan bir dizi renkli fotoğraf gösterilerek çocuktan hedef dilde söylenen kelime ya da cümleye uyan fotoğrafı işaret etmesi istenmiştir. İfade edici dilde ise iki bölüm vardır. İlk bölümde soru-cevap yöntemiyle herhangi bir resim gösterilmeksizin çocuğa kendisiyle ilgili 11 soru sorulmuştur. Diğer bölümde ise yine çocuğa gerçek yaşamdan alınan bir dizi renkli fotoğraf gösterilmiş ve çocuktan buna ilişkin kelimeyi söylemesi istenmiştir.

YOYDEÖ Uslu tarafından doktora tez amaçlı geliştirilmiş (2017a) ve ölçek geliştirme makalesi olarak da yayınlanmıştır (Uslu, 2017b). Ölçeğin açımlayıcı faktör analiziyle gerçekleştirilen yapı geçerliği çalışmasına göre 4 alt ölçekten oluştuğu görülmüştür. Bunlar sırasıyla 'Yaşamsal Kelime Bilgisi', 'Önemli Kelime Bilgisi', 'Sosyal Kelime Bilgisi' ve son olarak 'Kullanışlı Kelime Bilgisi' alt ölçekleridir. 120 çocuk üzerinde gerçekleştirilen güvenirlik analizlerine göre ölçeğin bütününe ait KR-20 değeri 0.95'dir. Testin tüm alt boyutlarında gerçekleştirilen analizlere göre ölçeğin eşit iki yarı güvenirlik katsayıları 0.93 ile 0.97 arasında değişmektedir. Alt ölçeklerin güvenirliği sırasıyla Yaşamsal Kelime Bilgisi boyutunda 0.90, Önemli Kelime Bilgisi boyutunda ise 0.96, Sosyal Kelime Bilgisi boyutunda 0.91 ve son olarak Kullanışlı Kelime Bilgisi boyutunda ise 0.89'dur. KR-20 ve eşit iki yarı güvenirlik katsayılarının benzer sonuçlar vermesi ölçeğin iç tutarlılığının yüksekliğine ilişkin önemli bir kanıttır.

Nitel Veri Toplama Aracı Olarak "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ve Dökümanlar"

Yabancı dil programlarının uygulanması sürecinde ve sonrasında araştırmacı tarafından uygulamaların ikinci dil öğrenme becerilerine etkisini belirlemek amacıyla devlet okulunun anasınıfındaki çocukların ebeveynleri ve öğretmeniyle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yüz yüze görüşmelerde Patton'un (2002) görüşme sınıflamasında yer alan "standartlaştırılmış açık uçlu görüşme" tekniği kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu süreçte "görüşmeci etkisini ve öznel yargıları en aza indirmek için" (Yıldırım ve Şimşek, 2013) yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılması uygun görülmüştür. Araştırma sürecinin başında ebeveynlere ve öğretmene çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve kendilerine katılımlarının gönüllülük esasına dayalı olduğu hatırlatılmıştır. Veri toplama işlemleri görüşmeye gelemeyen velilerle telefon görüşmesi yapılarak, diğerleriyle yüz yüze görüşmeler yoluyla gerçekleşmiştir. Görüşmeler 20.02.2017 ile 07.04.2017 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Görüşmeler sırasında ebeveynlere çocuklarında yaşantı odaklı yabancı dil edinim uygulamaları sürecinde meydana gelen değişiklikleri paylaşımlarını sağlamak için şu sorular sorulmuştur: "Size göre uygulanan yabancı dil edinim programının çocuğun yabancı dili üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur?" - "Uygulamada gerçekleştirilen etkinliklerin çocuklar üzerindeki etkileri neler olmuştur?" - "Okul öncesi dönemde yabancı dil eğitimiyle ilgili görüşleriniz nelerdir?" soruları yöneltilmiştir. -Ayrıca uygulamalar hakkında algıların derinlemesine belirlenmesinde ilave kanıt olarak WhatsApp yazışmaları, öğretmen ve veli mektupları, video ve ses kayıtları ve araştırmacının izlenimlerinden elde edilen günlükler doküman olarak incelenmiş ve veri olarak kullanılmıştır.

Bu çalışmada elde edilen nitel veriler olgu bilim (Fenomenolojik) desen çerçevesinde "içerik analizi" tekniği ile analiz edilmiştir. Fenomenolojik metodoloji hem geleneksel hem de yöntemsel metodlardan farklıdır. Burada araştırmacının görevi, nedensel bağlantıları veya korelasyon kalıplarını keşfetmek yerine, herhangi bir konu için bir deneyimin mantığını veya anlamını "görmektir". Görevin doğası, küçük bir örneklem üzerinde kapsamlı bir çalışma gerektirir; bu da deneklerin kendileri için konuşmasına ve yaşadıkları deneyimin mantığını ortaya çıkarmasına yardımcı olur (Dukes, 1984). Katılımcıların görüşmenin başından sonuna kadar görüşleriyle ilgili tutarlılığı, görüşlerinin ya da görüşlerini destekleyen diğer söylemlerinin kendisi tarafından tekrarlanma sıklıkları, katılımcıların çoğunluğu tarafından dile getirilen benzer görüşler (Baş ve Akturan, 2013) dikkate alınmıştır.

Verilerin analizinde öncelikle tüm görüşmeler için araştırmacı tarafından transkriptler oluşturulmuş, oluşturulan transkriptler tekrar tekrar okunmuş, önemli ifadeler belirlenerek listelenmiştir. Velilerden ses ve video kaydı için izin alınarak yapılan görüşmelerden WhatsApp, telefon ses kayıtları ve video kayıtları önce olduğu gibi yazıya dökülmüş sonra bu veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sürecinde yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin güvenirliği sağlamak için değerlendirmede İngilizce ve dil gelişimi üzerine yayınlar yapan okul öncesi ve çocuk gelişimi

alanından 2 akademisyen ve bu yaş grubunda görev yapan 1 öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcıların ifadeleri ile uygulama süreci arasındaki paralelliğin anlaşılabilmesi için sürekli gözden geçirilmiş, bu süreç ayrıntılı bir şekilde gözlemci akademisyen ve öğretmen tarafından denetlenmiştir. İçerik analizinde yarı yapılandırılmış görüşmelerle ortaya çıkan 7 temanın uygunluğu konusunda birbirlerinden bağımsız şekilde gözlemci akademisyenlerin ve öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Gözlemcilerin temaların uygunluğu konusunda tam bir uyuma ve ortak görüş birliğine sahip oldukları görülmüştür. Bu temalardan 4'ünün uygulamanın olumlu yönlerini ortaya çıkardığı, 3'ünün ise farklılık gösterdiği görülmüştür. Görüşler bu temalar çerçevesinde sistematik ve açık bir biçimde betimlendikten sonra açıklanarak yorumlanmış ve birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Bir anne hariç tüm velilerin ve sınıf öğretmenin katılımıyla elde edilen görüşme verileri ve günlük WhatsApp yazışmaları temalar çerçevesinde işaretlendikten sonra aynı temaları içeren veriler birlikte ele alınarak raporlaştırılmıştır. Görüşme formu ile elde edilen verilerin analizi işlemlerinde aşağıdaki kodlama tekniği kullanılmıştır: T1, T2: Araştırmanın temaları, V1, V2, V3: Görüşüne başvuru katılımcıları (Çocukların Velileri), Ö ise Katılımcı öğretmeni simgelemektedir. Araştırmanın nicel verilerinin analizi SPSS 21.0 programında gerçekleştirilmiştir. Çocukların öntest-sontest; öntest-kalıcılık ve sontest-kalıcılık yabancı dil edinim puanları arasındaki karşılaştırmalarda veriler normal dağılım göstermediği için Non-parametrik istatistik tekniklerinden Wilcoxon Z testi kullanılmıştır. Ayrıca çocukların yabancı dil edinim puanları ön, son ve kalıcılık testi ölçümlerine göre grafiklerle karşılaştırmalı bir şekilde ifade edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde nicel bulgular olarak devlet okulu anasınıfındaki çocukların öntest, sontest ve kalıcılık testlerinden elde edilen puanlar arasındaki karşılaştırmalar tablolar halinde verilmiştir. Ayrıca gerçekleştirilen yabancı dil öğretim uygulamaları hakkında öğretmen ve ebeveyn görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 3. Devlet Okulundaki Anasınıfı Çocuklarının Öntest-Sontest YOYDEÖ Puanlarının Karşılaştırılması

Yaşamsal Kelime Bilgisi	Negative Ranks	0,00	0,000	-3,728	0
ÖnTest-SonTest	Positive Ranks	9,5	171		
Önemli Kelime Bilgisi	Negative Ranks	0,00	0,00	-3,727	0
ÖnTest-SonTest	Positive Ranks	9,5	171		
Sosyal Kelime Bilgisi	Negative Ranks	0,00	0,00	-3,539	0
ÖnTest-SonTest	Positive Ranks	8,5	136		
Kullanışlı Kelime Bilgisi	Negative Ranks	0,00	0	-2,814	0,005
ÖnTest-SonTest	Positive Ranks	5,5	55		
YOYDEÖ TOPLAM PUAN	Negative Ranks	0	0	-3,725	0
ÖnTest-SonTest	Positive Ranks	9,5	171		

Tablo 3'te devlet okulundaki anasınıfı çocuklarının YOYDEP uygulanmasından önce ve sonra uygulanan YOYDEÖ öntest-sontest karşılaştırmaları görülmektedir. Wilcoxon testi ile gerçekleştirilen analizlere göre YKB boyutunda 3,728 Z değeri, ÖKB boyutunda 3,722 Z değeri, SKB boyutunda 3,539 Z değeri, KKB boyutunda 2,814 Z değeri ve son olarak YOYDE ölçüğünün toplam puanlarında ise 3,725 Z değerleri hesaplanmıştır. Bu bulgulara göre YOYDEÖ'nin tüm alt boyutlarında ve toplam puanlarında öntest- sontest arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Tüm boyutlarda ve toplam puanlarda anlamlı fark son test lehinedir. Bu bulgulara göre devlet okulu anasınıfında uygulanan YOYDEP öğrencilerin yabancı dil edinimlerinde etkili olmuş ve anlamlı bir farka yol açmıştır.

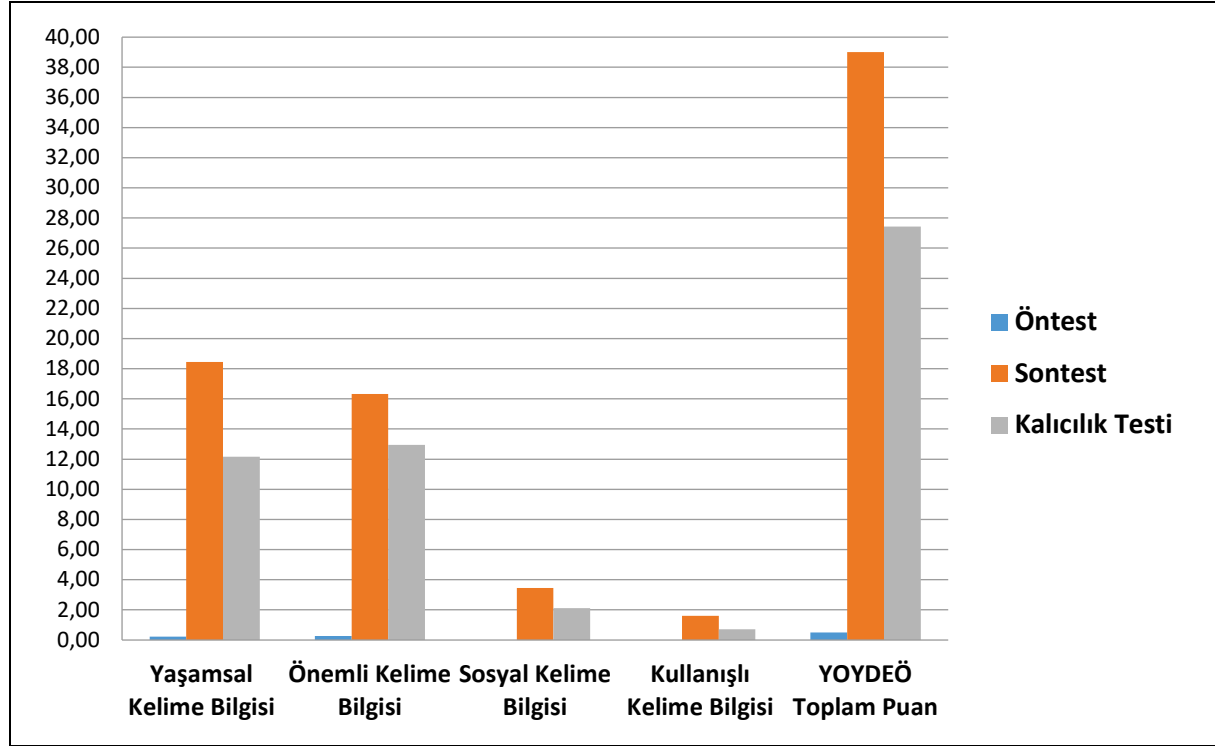
Tablo 4. Devlet Okulundaki Anasınıfı Çocuklarının Öntest-Kalıcılık ve Sontest-Kalıcılık YOYDEÖ Puanlarının Karşılaştırılması

		Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Z	p
Yaşamsal Kelime Bilgisi	Negative Ranks	0	0	-3,732	0,000
Kalıcılık Testi- ÖnTest	Positive Ranks	9,5	171		
Önemli Kelime Bilgisi	Negative Ranks	0	0	-3,73	0,000
Kalıcılık Testi- ÖnTest	Positive Ranks	9,5	171		
Sosyal Kelime Bilgisi	Negative Ranks	0	0	-3,446	0,001
Kalıcılık Testi- ÖnTest	Positive Ranks	8	120		
Kullanışlı Kelime Bilgisi	Negative Ranks	0	0	-2,041	0,041
Kalıcılık Testi- ÖnTest	Positive Ranks	3	15		
YOYDEÖ TOPLAM PUAN	Negative Ranks	0	0	-3,725	0,000
Kalıcılık Testi- ÖnTest	Positive Ranks	9,5	171		
Yaşamsal Kelime Bilgisi	Negative Ranks	9,5	171	-3,735	0,000
Kalıcılık Testi- SonTest	Positive Ranks	0	0		
Önemli Kelime Bilgisi	Negative Ranks	9	153	-3,641	0,000
Kalıcılık Testi- SonTest	Positive Ranks	0	0		
Sosyal Kelime Bilgisi	Negative Ranks	5	45	-2,68	0,007
Kalıcılık Testi- SonTest	Positive Ranks	0	0		
Kullanışlı Kelime Bilgisi	Negative Ranks	5	45	-2,754	0,006
Kalıcılık Testi- SonTest	Positive Ranks	0	0		
YOYDEÖ TOPLAM PUAN	Negative Ranks	9,5	171	-3,729	0,000
Kalıcılık Testi- SonTest	Positive Ranks	0	0		

Tablo 4'te devlet okulundaki anasınıfı çocuklarının YOYDEÖ'nün öntest-kalıcılık ve sontest-kalıcılık testi karşılaştırmaları görülmektedir. Sontestin uygulanmasından 3 hafta sonra deneme grubundaki çocuklara YOYDEÖ kalıcılık testi olarak uygulanmıştır. Uygulama sonunda elde edilen puanlar önce çocukların öntest puanları ile karşılaştırılmıştır. Analizlere göre YKB boyutunda 3,732 Z değeri, ÖKB boyutunda 3,730 Z değeri, SKB boyutunda 3,446 Z değeri, KKB boyutunda 2,041 Z değeri ve son olarak YOYDEÖ toplam puanlarında ise 3,725 Z değerleri hesaplanmıştır. Bu bulgulara göre YOYDEÖ'nün tüm alt boyutlarında ve toplam puanlarında öntest- kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir fark vardır ($p < 0,05$). Tüm boyutlarda ve toplam puanlarda anlamlı fark kalıcılık testi lehinedir. Bu bulgulara göre YOYDEP öğrencilerin yabancı dil edinimlerinde dönem başındaki öntest puanlarına kıyasla anlamlı ve yüksek bir kalıcılığa yol açmıştır.

Benzer şekilde Tablo 4'te çocukların YOYDEÖ kalıcılık ve sontest puanları karşılaştırılmıştır. Analizlere göre YKB boyutunda 3,735 Z değeri, ÖKB boyutunda 3,641 Z değeri, SKB boyutunda 2,680 Z değeri, KKB boyutunda 2,754 Z değeri ve son olarak YOYDEÖ toplam puanlarında ise 3,729 Z değerleri hesaplanmıştır.

Sontest-kalıcılık testi karşılaştırmalarında YOYDEÖ'nün tüm alt boyutlarında ve toplam puanlarında anlamlı bir fark söz konusudur. Çocukların sontest ve kalıcılık testi puan ortalamalarına bakıldığında bu fark son test lehinedir. Deneysel işlemin üç hafta sonrasında uygulanan kalıcılık testinde çocukların YOYDEÖ puanlarında bir miktar azalma görülmüştür. Devlet okulundaki anasınıfı çocukları önteste kıyasla yüksek bir yabancı dil edinimi kalıcılığı elde etmişlerdir fakat 3 hafta süreyle yabancı dil eğitimi yapılmaması nedeniyle sontest puanlarına kıyasla edinimlerinde düşüşler görülmüştür. Çocukların deneysel işlemin öncesi, sonrası ve 3 hafta sonrasında elde ettikleri puanlar ve bu konuda yabancı dil edinimlerinde ortaya çıkan değişim aşağıdaki grafikte sunulmuştur.

Grafik 1. Devlet Okulundaki Anasınıfı Çocuklarının YOYDEÖ Öntest-Sontest ve Kalıcılık Puanları

Grafik ayrıntılı olarak incelendiğinde YOYDEP başlangıcında çocuklar ölçeğin tüm alt boyutlarından ve toplamından “0” a yakın puanlar alırken 8 haftalık uygulamanın sonunda oldukça yüksek dil edinim puanları almışlardır. Bununla birlikte deneysel işlemden 3 hafta sonra uygulanan kalıcılık testlerinde sonteste kıyasla %25 oranında düşüş görülmüştür.

Nitel Bulgular

Devlet okullarının anasınıflarında öğrenim gören çocukların yabancı dil öğrenme sürecinde ebeveynlerin ve öğretmenin görüş ve algılarından elde edilen verilerin analizi sonucunda 7 temaya ulaşılmıştır. Bu temalar yapılandırılırken çocukların ebeveynlerinin ve öğretmenin görüşleri açısından tüm çocuklarda ortak olarak gözlenen 4 ve aralarında farklılıkların olduğu 3 tema olduğu belirlenmiştir. Ortak olarak gözlenen ve ortaya çıkan temalar yabancı dili aktif kullanma, yabancı dile etkin ilgi/olumlu tutum, aktif transfer, öğrendiklerini paylaşmadır. Bu bulgular daha önceden Uslu (2017a) tarafından gerçekleştirilen deneysel uygulamadaki temaların 7’si ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 5. Devlet Okulunda Anasınıfında Öğrenim Gören Çocukların Anne-Baba ve Öğretmen Görüşlerine Yönelik Nitel Analiz Sonuçları “Yabancı Dili Aktif Kullanma Teması”

T 1. Yabancı Dili Aktif Kullanma

Arabalarını İngilizce renklerle seslendiriyor. Hayvanların İngilizcesini söylüyor. Ablasıyla birbirlerine İngilizce sorular, kelimeler soruyorlar. Yaşını bile söylerken önce Türkçe sonra İngilizce söylüyor (V1/Bayan)

“Good morning, good night, yes, no, hello, sayılar, renkler” ağzında dolaşiyor (V2/Bayan).

İngilizce şarkı mırıldanıyor (V3/Bayan).

Dünyada herkesin Türkçe konuştuğunu zannediyordu (V14/Erkek)

Dersler başladığından beri İngilizce sözcükler kullanmaya başladılar (Ö).

Sınıfta kendi aralarında önce sayıları, renkleri İngilizce olarak söylemeye başladılar (Ö)

Gelen misafirlere ve komşularımıza “Ben İngilizce biliyorum” diye hava atıyor (V12/Bayan).

Evde beklenmedik bir zamanda İngilizce bir kavram kullanıyor (V15/Erkek).

Öğretmenim biz şarkı yerine videoları izlemeyi seviyoruz. Ben İngilizce bilmediğim için videolar çok işe yarıyor (V6/Bayan).

Sorduğum şeylere evet demek yerine “Yes” diyor. Hayır cevabı yerine ise “No, No, No!” diyor. Oğlum neden böyle üç kere söylüyorsun arka arkaya bir kere söylemen yeterli deyince de gülüyor “İngilizce öğretmenim böyle söylüyor” diyor (V11/Bayan).

Tablo 5’de görüldüğü gibi çocukların derslerde gerçekleştirilen etkinliklere aktif olarak katılım gösterdikleri görülmüştür. Katılımcılara göre ilerleyen haftalarda yabancı dil öğretim uygulamaları ile, çocukların çevresindeki nesne, olay ve olguları ifade etmelerinde ve günlük yaşamlarında sıklıkla İngilizce kavramları kullandıkları gözlemlenmiştir.

Tablo 6. Devlet Okulu Anasınıfında Öğrenim Gören Çocukların Anne-Baba ve Öğretmenin Görüşlerine Yönelik Nitel Analiz Sonuçları “Yabancı Dil Derslerine Yönelik Olumlu Tutum”

T 2. Yabancı Dil Derslerine Yönelik Olumlu Tutum

Her şeyin İngilizce karşılığını merak ediyor (V4/Bayan).

Derse zevkle katılıyorlar (Ö).

Özellikle videolar çok hoşuna gidiyor ve aynısını yapmaya çalışıyor (V7/Bayan).

İngilizce konuşmak istiyor (V10/Bayan).

İngilizce derslerini dört gözle bekliyorlar (Ö).

Dersteki faaliyetler sırasında bildikleri kelimelerin İngilizcelerini söylüyorlar (Ö).

İngilizce videoları izliyor. Onunla birlikte biz de öğreniyoruz (V13/Bayan).

İngilizce dersi göreceğini öğrendiğinde çok mutlu olmuştu. Özellikle WhatsApp videolarını heyecanla bekliyor (V8/Erkek).

İngilizce dersi ne zaman başlayacak diye soruyorlar (Ö).

Yemek yiyeceğimizde “incoy yor mil” gibi birşey dedi (V9/Bayan).

2. Sınıfa giden ablası da dinliyor gönderdiklerinizi. Birlikte öğreniyorlar (V16/Bayan).

Yabancı dil öğretimi yapılan devlet okulu anasınıfında çocuklar süreç boyunca olumlu tutumlarını derse katılım gösterme, etkinlikleri yapmaktan hoşlanma, İngilizce şarkıları mırıldanma, derse ilgi duyma ve dersten keyif alma gibi davranışlarla göstermişlerdir. Ebeveyn ve öğretmenlerin görüşlerine göre okul içinde ve dışında gerçekleşen bu davranışlar eğitim boyunca yoğun ve artan bir şekilde gözlenmiştir.

Tablo 7. Devlet Okulu Anasınıfında Öğrenim Gören Çocukların Anne-Baba ve Öğretmen Görüşlerine Yönelik Nitel Analiz Sonuçları “Öğrenilenlerin Transferi”

T 3. Öğrenilenlerin Transferi

Yeni tanıştığı kişilerle bazen “How are you? What’s your name? Sorularını soruyor. (V6/Bayan)

Gündelik hayatta kullandığımız “günaydın, iyi geceler, dişini fırçala, su iç gibi ifadeleri kendisi bize gün içerisinde bazen İngilizce olarak ifade ediyor (V9/Bayan)

Aileler çocuklarının evde günlük işlerde zaman zaman İngilizce kullandıklarını söylüyor (Ö).

Babası çok konuşunca “hep talking talking talking” diyor ve biz anlamayınca gülüyor (V12/Bayan).

Öğretmen deyince kızıyor “Hayır, teacher” diyor (V15/Bayan).

Yeni bir dille okul ortamında ilk defa karşılaşan çocukların evde, günlük yaşamda ve ders dışında, İngilizce kavram ve ifadeleri sıklıkla kullandıkları görülmüştür. Katılımcılar ile yapılan görüşmeler ve WhatsApp yazışmalarında da çocukların öğrendiklerinin transferi konusunu öncelikli olarak vurguladıkları görülmüştür. Ebeveynlerin ifadelerinden günlük yaşamda kullanılan kavramların daha çok somut eşyalar, selamlaşma, tanışma ve bazı temel öz bakım beceriyle ilgili olduğu anlaşılmıştır çünkü veliler WhatsApp uygulamasında yabancı dilde duyduklarını araştırmacıyla sığı sığına paylaşmış ve sesli olarak öğretmenden birebir destek görmüşlerdir. Özellikle çocuklarına öğrendikleri kelimelerin telaffuzlarında yardımcı olmak isteyen veliler araştırmacıdan telaffuzların doğru yapılabilmesi için sesli mesajlarla gün içinde sık sık destek talebinde bulunmuşlardır. Araştırmacı tüm mesajlara geri dönmüş ve program boyunca bu konuda oldukça özverili davranmıştır.

Tablo 8. Devlet Okulunda Anasınıfında Öğrenim Gören Çocukların Anne-Baba ve Öğretmen Görüşlerine Yönelik Nitel Analiz Sonuçları “Öğrendiklerini Paylaşma”

T 3. Öğrendiklerini Paylaşma

Öğrendiklerini benimle ve arkadaşıyla paylaşıyor (Ö).

Bize de öğretmeye çalışıyor (V3/Bayan).

Gece uyumadan önce mutlaka gönderdiğiniz videoyu izliyor (V6/Bayan).

Bazen bunun İngilizcesi ne diye ablasına soruyor (V7/Erkek).

Derse katılım yüksek (Ö).

Devlet okulundaki anasınıfı çocuklarının öğretmen ve ebeveynleri, çocukların İngilizce ediniminde evlerinde ve okuldaki diğer derslerde gösterdikleri paylaşımcı davranışlarından örnekler vererek olumlu yönde olduğunu ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmeni, program süresince çocukların keyifli ve yoğun paylaşımlarını gözlemlediğini dile getirmiştir.

Bununla birlikte veli ve öğretmen görüşlerinden elde edilen içerik analizleri çocuklar arasında dil edinimi açısından 3 temada çocuklar arasında farklılık göstermiştir. Bunlar: yabancı dili öğrenmede özgüven, yabancı dilde ilerleme ve telaffuz temalarıdır.

Tablo 9. Anasınıflarında Öğrenim Gören Çocukların Anne-Baba ve Öğretmenlerin Görüşlerine Yönelik Nitel Analiz Sonuçları “Yabancı Dili Kullanmada Özgüven”

T 5. Yabancı Dili Kullanmada Özgüven

İlk defa karşılaştığı kelimelerde biraz zorluk yaşıyor (V1/Bayan)

Başta çekingen, şaşkın ve sessiz idiler. İlerleyen haftalarda üzerlerinden bu durumu attılar (Öğretmen)

Özellikle bir aydan sonra (derslerin dördüncü haftasından sonra) biraz değişiklikler oldu. Öğrendiği soruları bizim ona sormamızı ister oldu (V4/Bayan)

Genelde öğretmenin mesajlarından sonra İngilizce çabaladığını gördük (Veli/Bayan).

Konuşmak istediğinde heyecanlanıyor (V7/Bayan).

WhatsApp mesajlarını dikkatlice dinliyor. Benden söylediklerinizi çevirmemi istiyor. Maalesef yabancı dil bilmiyorum. Söylediklerinizin Türkçesini yazar mısınız? (V15/Anne).

Devlet okulundaki anasınıfı çocuklarının yabancı dil eğitimleri sırasında aralarında gözlenen en önemli farklardan birisi özgüven konusundadır. Bazı çocukların gerek okulda gerekse de günlük yaşamda kendilerini ifade etme, öğrendiklerini gösterme, öğrendiklerinden mutlu olma gibi özgüven davranışlarını yoğun bir şekilde sergiledikleri görülmüştür. Bununla birlikte velilerin ifadelerine göre çocukları ilk haftalarda yabancı dil konusunda sessiz ve kendini ifade etmede düşük bir performans sergilemişler ancak ilerleyen haftalarda bu durumun azaldığını belirtmişlerdir. Bazı ebeveynlerin de çocuklarına İngilizce aktivitelerde destek olma konusunda güven eksikliklerinin olduğu görülmüştür.

Tablo 10. Anasınıflarında Öğrenim Gören Çocukların Anne-Baba ve Öğretmenlerin Görüşlerine Yönelik Nitel Analiz Sonuçları “Yabancı Dilde İlerleme”

T 6. Yabancı Dilde İlerleme

Önceleri sadece yes ve no’yu kullanırken şimdi yaşının üzerinde kelimeleri İngilizce olarak ifade ediyor (V3/Bayan)

Başlarda okuldaki etkinliklerde yabancı dilde zorlandılar (V6/Bayan).

İlk zamanlarda bazı öğrenciler öğretmenin konuştuklarını sadece dinlemekle yetindiler (Ö).

Yabancı dilde tutuk öğrenciler de 4-5 haftadan sonra derste aktif hale geldiler (Ö).

İngilizce dersinden hoşlanmasına rağmen evde şarkıları dinlerken zorlandı. Video izlemeyi tercih ediyor (V13/Bayan).

İngilizce bilmiyorum, çevresinde destek olabilecek bilen kimse de yok. O yüzden biz pek ilgilenemiyoruz maalesef (V16/Bayan).

Yabancı dil öğrenme sürecinde en önemli kriterlerden biri dil becerilerinde ortaya çıkan gelişim ve değişimdir. Bu yönüyle yabancı dil edinimi uygulaması yapılan gruptaki çocukların bazılarının hem anadili ve hem de yabancı dil seviyelerinde gözle görülür bir ilerleme görülmüştür. Tüm katılımcılar çocukların dili kullanmalarındaki gelişimin beklentilerinin üzerinde olduğunu vurgulamışlardır. Bununla birlikte devlet okulundaki çocukların ebeveynlerinden bazıları çocuklarının öğrenme ve ilerlemesi konusunda sorunlar ifade etmişlerdir. Yabancı dil eğitiminin başında çocukların etkinliklere uyumu konusunda sorunlar gözlenmiştir. Yabancı dilde ilerleme ile ilgili velilerden beklenen, özellikle de İngilizce bilmedikleri göz önünde bulundurulduğunda, çocukların ilerlemesini değerlendirmesi ya da konuyla ilgili yorum yapması değil, çocuğun eve taşıdığı yabancı dil deneyimlerini, tutum ve davranışlarını paylaşmasıdır. Haliyle anadile hakim bir veli çocuğu İngilizce bir kelime kullandığında bunu farkedecek ve uygulanan programla ilgili bilgilendirildiği ve araştırmacıyla sürekli irtibat halinde olması nedeniyle de çocuğundan ilk kez duyduğu kelimelerle ilgili paylaşım yapabilecektir.

Tablo 11. Anasınıflarında Öğrenim Gören Çocukların Anne-Baba ve Öğretmenlerin Görüşlerine Yönelik Nitel Analiz Sonuçları “Telaffuz”

T 7. Kendini İfade-Telaffuz

Derslerde bazı İngilizce kavramları ifade etmede çocuklar zorlandılar, telaffuzu düzeltmek için çok uğraştım (V5/Bayan)

Yes/No gibi basit karamları ifade etmede sorun yok. Bununla birlikte günlük yaşamdan bazı kavramları telaffuz ederken çocuklar zorlandılar (V6/Erkek).

Türkçe konuşurken daha düzgün cümleler kuruyorlar (V9/Bayan).

Çocukların İngilizce ifade ve telaffuzlarına yardım etme konusunda aileler sorun yaşadılar (Ö)

Sınıfımda benim tek başıma bulunduğum zamanlarda sık sık öğrendikleri İngilizce kavramları tekrarlıyorlar (Ö).

Öğretmen ve veli görüşmelerinde yabancı dil eğitiminde bazı çocukların yabancı dil edinimi sürecinde dile hâkim olma ve ifade etme becerilerinde anlamlı artış gözlenmiştir. Ayrıca kurallı konuşma, telaffuz ve kelime dağarcıklarında yüksek bir gelişme görülmüştür. Bununla birlikte çocukların bir kısmının yabancı dil aktivitelerinde zorlandıkları konulardan birisi telaffuz ve ifade etme becerileridir. Özellikle anne-babalar evde çocuklarına telaffuz ve konuşma aktivitelerinde destek olma konusunda zorlandıklarını ve WhatsApp uygulamasının bu anlamda çok destek olduğunu belirtmişlerdir.

Tartışma ve Sonuç

Okul öncesi dönemde yabancı dil eğitimi süreçleriyle ilk defa karşılaşan anasınıfı çocuklarına uygulanan YOYDEP, çocukların yabancı dil edinimlerine etkisinin incelendiği bu çalışmada anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Uygulamanın başında yabancı dil edinimi ölçümlerinde anasınıfı çocukları daha önce hiç yabancı dil deneyimleri olmaması sebebiyle çok düşük düzeyde puanlar almışlardır. Aynı testin deneysel işlemin sonunda uygulanmasıyla önteste kıyasla sonteste özellikle ölçeğin YKB, KKB ve toplam puanlarında oldukça yüksek ve anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. Sontestin uygulanmasından 3 hafta sonra uygulanan kalıcılık testlerinde çocuklar önteste kıyasla yüksek kalıcılık puanları elde etmişlerdir. Bununla birlikte sontest puanları ile karşılaştırıldığında çocukların yabancı dil edinimlerinde bir miktar düşüş görülmüştür. Bu sonuçlar Uslu (2017a) tarafından özel okullara gitmekte olan okul öncesi çocuklarla gerçekleştirilen kontrol gruplu deneysel araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. YOYDEP uygulanan deneme grubundaki çocukların geleneksel yabancı dil öğretimi uygulaması yapılan kontrol grubundaki çocuklara kıyasla anlamlı derecede yüksek dil edinimi ve kalıcılık puanları elde ettikleri çalışma sonuçları bu çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. Yabancı dil ile ilk defa karşılaşan devlet anaokulundaki çocukların İngilizce dil edinimleri ve kalıcılıkları üzerinde de programın etkili olduğu görülmüştür.

Bu araştırmanın sonuçları Leseman'ın (2000) yaptığı çalışmada ortaya koyduğu bulgularla benzerlik göstermektedir. Leseman'a göre okul öncesi dönemde çocukların kurdukları etkileşimin niteliği ve çeşitliliği dil becerilerinin gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Gerek öğretmenlerle ve aile bireyleriyle gerekse de yaşlarıyla yoğun dil etkileşimi sağlanan ortamlarda yabancı dil becerileri anlamlı düzeyde gelişmektedir. Özellikle yaşantı odaklı öğretim uygulamaları ile okul içi ve dışındaki ortamlarının yabancı dil eğitimlerini destekleyecek tarzda düzenlenmesi yabancı dil edinimlerinde önemli rol oynamış olabilir.

Okul öncesi dönemde çocukların derste işlenen konuları yaşamın tüm boyutlarında aktif olarak kullanması önem taşımaktadır. Ortega'e (2009) göre dilin gerçek yaşamla iç içe öğretilmesi önem arz etmektedir. Araştırma sürecinde çocuklar, çevresindeki nesne, olay ve olguları ifade ederken ve öz bakım becerilerini gerçekleştirirken temel düzeyde İngilizceyi kullanmışlardır. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin yabancı dil öğrenme performanslarında kelime bilgilerinin, yabancı dil etkileşim ve yaşantılarının yetersizliği, dilbilgisi ve telaffuzda önemli bir etkiye sahiptir (Richards ve Rodgers, 2001; Saxton, 2010; Topbaş, 2006). Kara'ya (2004) göre yabancı dil öğretiminde sesleri anlama ve birbirinden ayırma becerisinin kazanılması ancak öğrenilen dille karşı karşıya kalınmasıyla mümkündür. Benzer şekilde Gass ve Selinker'e (1994) göre çocuğun ikinci dil kazanımı, ilk dil kazanımına benzerdir. Bu da ya doğal ortamlarda bizzat bulunmayla ya da sosyal çevrenin ve okuldaki ortamın yabancı dili destekleyici bir yapıya sahip olmasıyla mümkün olmaktadır. Bu araştırmanın bulguları daha önce Uslu (2017a) tarafından özel okulda gerçekleştirilen YOYDEP uygulamasının sonuçlarıyla paralellik göstermiştir. Sosyo ekonomik düzeyi ve ebeveyn eğitim durumu yüksek olan çocuklarda elde edilen yüksek yabancı dil edinimi YOYDEP ile devlet okulu anasınıflarında da elde edilmiştir. Özellikle derslerde çocukların etkileşime girdikleri yabancı dildeki uyarıcıların zenginliği ve destekleyici psikolojik ortamlar onların edinimlerini olumlu yönde etkilemiştir.

Devlet okullarının anasınıflarında öğrenim gören çocukların yabancı dil öğrenme sürecinde ebeveynlerin ve öğretmenin görüş ve algılarından elde edilen nitel verilerin analizi sonucunda katılımcı ebeveynler ve öğretmenler çocukların dili kullanmalarındaki gelişmenin çok yüksek düzeyde olduğunu vurgulamışlardır. Bununla birlikte velilerin ve öğretmenin görüşleri analiz edildiğinde 'yabancı dilde özgüven', 'telaffuz' ve 'yabancı dilde ilerleme' temalarında çocukların aralarında farklılıklar gözlenmiştir. Velilerin ve öğretmenin ifadelerine göre devlet okulundaki anasınıfında öğrenim gören çocuklar dili kullanmaya uyum sağlama ve özgüven ortaya koyma, bu konuda kendini ifade etme ve yabancı dil edinimlerinde kısmen sorunlar yaşamışlardır.

Türkiye'deki yabancı dil uzmanları tarafından en çok problem olarak dile getirilen konulardan biri dil öğretiminde yontemsizlik, amaçsızlık ve öğrenme düzeyinde gerekli gelişmenin sağlanamamasıdır (İşeri, 1996; Balcı ve Sünbül, 2015). Araştırmada ise nitel görüşmelerle tüm katılımcıların görüş birliğiyle ortaya konan temalara göre YOYDEP uygulamaları çocukların öğrenme sürecinde 'Aktif ilerleme', 'Yabancı dile yönelik olumlu tutum', 'Öğrendiklerini transfer' ve 'Öğrendiklerini paylaşma' gibi kazanımları ortaya çıkarmıştır. Bange'e (2005) göre öğrenme sürecinde rol yapma, günlük yaşantılara göre tasarlanmış eylemsel etkinlikler, gerçek ortama benzer ve zengin etkileşim yöntemlerinin kullanımı yabancı dili etkili olarak öğrenmeyi sağlayacaktır (aktaran Lyster, 2007). Özellikle devlet okulundaki bazı çocukların düşük düzeyde bir ilerleme kaydetmesi araştırmanın nitel ve nicel bulgularıyla desteklenmiştir. Bu bulgu, alanyazında öğrenim durumu ve gelir düzeyinin anne-babaların çocuklarının eğitime katılımında etkili olduğunu gösteren çalışmaların bulgularıyla örtüşmektedir (Blanden ve Gregg, 2004; Smits ve Gündüz Hoşgör, 2006). Araştırmada devlet okulundaki çocukların yabancı dil eğitimi ile ilgili hemen hemen tek kaynağının okul öncesi eğitim kurumundaki yabancı dil öğretmeni olması, ailelerin yabancı dil bilmemeleri, hiç yurtdışı deneyimlerinin olmayışı ve çocuklarına destek olamamaları yabancı dilde ilerlemenin engellerinden birisi olabilir.

Bu araştırmada devlet okulu anasınıflarındaki öğretmen ve velilerin duyuşsal özellikler açısından en çok ifade ettikleri özellik yabancı dil etkinliklerine yönelik çocukların geliştirdikleri olumlu tutumlardır. Okul öncesi dönemde uygulanan programların en önemli amaçlarından birisi de çocuklara duyuşsal özelliklerin kazandırılmasıdır. Johnston'a (2005) göre iletişim kurmaya istekli olma, çocuğa girişimde bulunma veya eylemden çekinme seçeneği verildiğinde çocuğun yabancı dilde iletişim kurmayı başlatmada daha istekli ve çaba içerisinde olduğu görülmektedir. Bu tür duyuşsal özellikler yabancı dil öğrenme isteğinin ortaya çıkmasına yardımcı olmaktadır. Bununla birlikte devlet okulu anasınıflarında çocukların bazılarının yabancı dille ilgili özgüvenlerinde düşüklük gözlenmiştir. Özellikle eğitim durumu düşük ebeveynler çocuklarının süreçte yaşadığı özgüven sorunlarını dile getirmişlerdir. Velilerin önemli bir kısmı kendilerinin yabancı dil bilmemeleri ve çocuklarına bu konuda yardımcı olamamaları durumundan söz etmişlerdir. Lin ve Warden'ın (1998) çocukların geçmişte İngilizce öğrenmelerine engel olan faktörleri inceledikleri araştırmalarında, İngilizce'de kendini yetersiz hisseden çocukların, buldukları ortamda İngilizce öğrenme yaşantılarıyla ilgili yetersizlik ve olumsuz örnekler olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde İngilizce eğitimi sırasında çocuklar kendilerini sözel ifade ve konuşma yoluyla ifade etmelerine ket vuran ciddi bir sürü sorunla karşı karşıya kalabilmektedirler (Keller, Troesch ve Grob, 2013). Bu araştırmada da devlet okullarındaki öğretmenin görüşlerine göre bazı çocukların derste sessiz kaldıkları ve çekingen davranışlar gösterdikleri tespit edilmiştir. Yabancı dilde etkileşimcilik (interactionism) yaklaşımına göre edinim çocuğun sahip olduğu özellikler ve çevresel etkiler sonucu gerçekleşir. Buna göre özellikle okul öncesi dönemde anadil ve yabancı dil öğretilirken, dilin konuşulduğu, ortam, kültür, gelenek görenek ve toplumsal özelliklerin süreçte işe koşulması önem arz etmektedir. Vygotsky'ye (1986) göre çocuklara öğretilecek bilgilerin düzenlenmesinde, örneklerin verilmesinde, hem doğal hem de sosyal olarak onun en yakın çevresinden hareket edilmelidir. Benzer şekilde Pirpir (2011) de çocuk dil aracılığıyla çevrenin yapısını keşfettiğine ve dili kullanarak kendini ifade ettiğine işaret etmektedir. Bu çalışmada çocuğun sosyal ve kültürel çevre ve yaşantılarıyla ilişkili yabancı dil öğrenme süreci açısından benzer bulgulara ulaşılmıştır.

Öneriler

- Okul öncesi dönemdeki çocuklar, gelişimsel özellikleri açısından yabancı dil edinimiyle ilgili eğitimlere daha açık ve daha kolay öğrenebildikleri bir dönemde bulunmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için devlete bağlı okul öncesi kurumlarda da İngilizce eğitimine yer verilmelidir.
- Okul öncesi dönem yaşantı odaklı yabancı dil öğretim programının temel ilkelerine uygun öğretim materyalleri ve araçları hazırlanabilir.
- Okul öncesi dönemdeki çocukların yabancı dil öğrenmelerine katkı sağlayabilmeleri için, bu dönem öğretmenlerine yaşantı odaklı öğretim programları konusunda hizmet içi eğitim kursları ve seminerler verilebilir.
- Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki anasınıfı çocuklarının öğrenim gördüğü okullarda YOYDEP uygulanmasına yönelik deneysel ve nitel çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Akturan, U. ve Esen, A. (2008). Fenomenoloji. T. Baş ve U. Akturan (Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri içinde* (s. 83-98). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Asher, J. J. ve García, R. (1969). The optimal age to learn a foreign language. *Modern Language Journal*, 53(5), 334-341.
- Balcı, Ö. ve Sünbül, A. M. (2015). Students' opinions on the activities based on learning styles in English foreign language reading classes. *SDU International Journal of Educational Studies*, 2(1), 1-19.
- Bange, P. (2005). *L'apprentissage d'une langue étrangère*. Cognition et interaction. France: L'Harmattan.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Nitel veri analizi, örnekleme, analiz, yorum*. Ankara: Seçkin.
- Bekleyen, N. (2016). *Çocuklara yabancı dil öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bender, M. T. (2005). John Dewey'nin eğitime bakışı üzerine bir yorum. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 6(1), 13-19.
- Blanden J. ve Gregg, P. (2004). Family income and educational attainment: A review of approaches and evidence for Britain. *Oxf Rev Econ Policy*, 20(2), 245-263.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2. bs.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Demirel, Ö., Kaya, Z., Ada, Ş., Dağlı, A., Ergun, M., Sünbül, A. M. ve Hoşgörür, V. (2001). *Öğretmenlik mesleğine giriş kitabı*. Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (Ed.). Ankara: PEGEM Yayınları.
- Dukes, S. (1984). Phenomenological methodology in the human sciences. *Journal of Religion and Health*, 23(3).
- Gass, S. M. ve Selinker, L. (1994). *Second language acquisition: An introductory course*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc. USA.
- İşeri, K. (1996). Dilin kazanımı ve yabancı dil öğretimi. *Dil Dergisi*, 23-47.
- Johnston, J. (2005). *Encyclopedia on early childhood development factors that influence language development* (Doktora tezi). University of British Columbia, CANADA.
- Kara, Ş. (2004). Ana dil edinimi ve erken yaşta yabancı dil öğretimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 295-314.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.
- Keklik, S. (2009). *On bir yaşına kadar çocukta dil edinimi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Keller, K., Troesch, L. M. ve Grob, A. (2013). Shyness as a risk factor for second language acquisition of immigrant preschoolers. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 34(6), 328-335.
- Kuhl, P. K. (2001). Early language acquisition: cracking the speech code. *Nature Reviews Neuroscience*, 5, 831-843.
- Leseman, P. P. M. (2000). Bilingual vocabulary development of Turkish preschoolers in the Netherlands. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 21(2), 93-112.
- Lin, H. J. ve Warden, C. A. (1998). Different attitudes among non-English Major EFL students. *The Internet TESL Journal*, 4(10).
- Lyster, R. (2007). *Learning and teaching languages through content: A counterbalanced approach*. New York: John Benjamins Publishing.
- Olsen, E. G. ve Clark, P. A. (1975). *Community Education Journal, In Life Centering The Curriculum Book* (Chapter 5) *A Life Centered Curriculum*. Midland, Michigan: Pendell Publishing Company.
- Ortega, L. (2009). *Understanding second language acquisition*. London: Hodder Education An Hachette UK Company.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3. bs.). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Pirpir, D. A. (2011). *Erken çocukluk döneminde çocuğu bulunan ailelere uygulanan anne-baba eğitim programının etkililiği* (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Richards, J. C. ve Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching* (2. bs.). Cambridge University Press.
- Saxton, M. (2010). *Child language acquisition and development*. SAGE Publications.
- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim, öğrenme ve öğretim (kuramdan uygulamaya)*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Smits, J. ve Gündüz Hoşgör, A. (2006). Effects of family background characteristics on educational participation in Turkey. *International Journal of Educational Development*, 26, 545-560.
- Sparks, R. L. ve Ganschow, L. (1991). Foreign language learning differences: Affective or native language aptitude differences?. *Modern Language Journal*, 75(1), 316
- Templin, M. C. (1957). *Certain language skills in children, their development and interrelationships*. The University of Minnesota Press.
- Topbaş, S. S. (Ed.). (2006). *Sesbilgisel gelişim bölüm 4. dil ve kavram gelişimi* (2. bs.). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Uslu, B. (2017a). *Anadili Türkçe olan 50-74 aylık çocuklar için yaşantı odaklı yabancı dil edinimi programının İngilizce öğrenimine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Uslu, B. (2017b). A study on the development of a life-focused foreign language acquisition scale for preschool children: English sample. *International Journal of Academic Research in Education*, 3, 33-53.
- Vygotsky, L. S. (1986). *Thought and language*. Cambridge: MAMIT Press.
- Yaman, S. (2015). *Karma yöntem araştırmaları: Karma yöntem araştırmalarında veri toplama* (Y. Dede ve S. B. Demir, Çev.) (2. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yapıcı, Ş. (2004). Çocukta dil gelişimi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Weeks, T. (1979). *Born to talk*. Rowley, Mass.: Newbury House.
- Yazıcı, Z. ve Temel, Z. F. (2011). İkidilli ve tek dilli çocuklarda dil gelişimi okuma olgunluğu ilişkisi. *Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 145-158.